

Bir festival, ve üç siyaset tarzının tuhaf macerası

15 Ağustos 2008

***Grup Helesa 3. Yeşil Yayla Festivali'nde yaşananları değerlendirdi
Helesa Projesi adına
Ender Abadoğlu***

3. Yeşil Yayla Festivali oldukça yoğun ve karmaşık tartışmalar içerisinde hazırlandı ve tamamlandı. Festival organizasyonuna dair bazı ciddi eleştirilerimiz olmakla birlikte, bunları henüz yüz yüze konuşma fırsatı bulamadığımızdan, burada dile getirmek doğru olmayacak. Burada, Grup Helesa olarak festival sürecinde bize yöneltilen eleştirilere dair görüşlerimizi açıklamak istiyoruz.

Bu eleştiriler üç ana eksende toplanabilir: Birinci gruptaki eleştiriler,repertuarımızda Türkçe, Lazca, Hemşince, Gürcüce, (Pontik) Rumca dillerinde türküler olmasıyla ilişkili. Her şeyden önce Doğu Karadeniz'in çeşitli yörelerinde halen konuşulmakta olan bu dillerin "yabancı" olarak nitelendirilmesinin anlamı sorgulanmalıdır. Katıldığımız etkinliklerden edindiğimiz izlenim, "yabancı" nitelemesinin iki anlamda kullanıldığıdır. İlki, insanların bu dilleri bilmediğini ve anlayamadığını ifade etmektedir. Bu kişilerden, kimi zaman bu dillerdeki türkülerden hoşlandıklarını, kimi zaman da dilini anlamadıkları için tam eğlenemediklerini duyduk, ama hiç dinlemek istemediklerine tanık olmadık. "Yabancı" nitelemesinin, 'aslında bu ülkeye ait olmayan' anlamındaki diğer kullanımının, bu insani tepkilerle karıştırılmaması gerekir. Çünkü bu kişilerden aldığımız genel tepki, Türkçe dışındaki dillerde türkü dinlemek istemedikleridir. Yüzyıllardır bu coğrafyada birlikte yaşadıklarını kendilerinin de kabul ettiği bu kültürleri nasıl olup da "yabancı" olarak niteleyebildikleri yönündeki sorumuza bir cevap alabilmiş değiliz. Ancak, adil olmak gerekirse, bunun açık olarak ifade edilen bir siyasi görüş olduğunu ve bu kişilerin, bize karşı tavırlarını bir nezaket dairesinde sergilediklerini söyleyebiliriz. Belirli istisnalar haricinde bu kesimin genel tepkisi "yabancı" dillerde türküler söylenen bir konsere gitmeyecekleri, ancak gitmek isteyen olursa buna itirazları olmayacağı yönündeydi.

İkinci grupta yer alan 'Ermenicilik', 'Pontuşçuluk', 'Gürcü ajanlığı', 'Laz milliyetçiliği', 'misyonerlik', 'bölücülük' gibi ithamlarsa, yöreye ve mevsime göre değişmektedir. Büyük Ermenistan, Pontus Devleti, Büyük Gürcistan ve Laz Devleti kurma fikrinde olanların yaklaşık olarak aynı coğrafyaya talip olmaları ve aralarında kayda değer dini farklılıklar bulunmasından dolayı hangisinin savunuculuğunu ve misyonerliğini yaptığımızı açıkçası biz de anlayabilmiş değiliz. Daha da ilginç, katıldığımız bir toplantıda bu iddialar bazı katılımcılar tarafından dile getirilmiş, ancak sorumuz üzerine iddia sahiplerinin büyük bölümünün Helesa projesini hiç dinlemediği ortaya çıkmıştır. Bize atfedilen gerçektışı beyanatlara ne bir kaynak ne de bir kanıt gösterilebilmiştir. Kendimizi anlatmamızın ardından oluşan olumlu hava üzerine, iddia sahiplerinden biri toplantıya katılanları hipnotize ettiğimizi dahi ileri sürmüştür. Akıl ve mantık

çerçevesinde değerlendirilemeyecek bu trajikomik iddiaların bizce tek bir açıklaması vardır: Propaganda.

Sabredip bize yönelik propagandanın kaynağını araştırdığımızda, ilginç bir tabloyla karşılaştık: Bu propagandanın kökeni, yörede yaptığımız çalışmalar vesilesiyle tanıştığımız bazı kişilerin kişisel kıskançlıklarına ya da reddedilmişliklerinin nefretine dayanmaktadır. Bu kişilerin hezeyanları, propaganda makinesi içerisinde şatafatlı laflarla süslenerek siyasi görüş olarak sunulmuştur. Buradaki ihtilaf, bir ürün ortaya koyup paylaşmak suretiyle kimlik edinmek isteyenlerle, bir düşman yaratarak kimlik geliştirmek isteyenler arasındadır. İkinci yolu tercih edenlerin asli amacı, düşman gördüklerinin bir ürün ortaya koymalarını engellemek ve karşısındakileri düşmanlık üzerinden kimlik edinmeye zorlamaktır. Düşmanlık yapmayı reddettiğinizde oyun bozulmakta, ithamlar akıl dairesinin dışına çıkmakta ve propaganda makinesi kendisini deşifre etmektedir. Bu hayali propagandayı ciddiye almanın, bu hezeyanları ortaya atanları şişirmekten başka bir işe yaramayacağını düşünüyoruz. Tek talebimiz, insanların, duydukları iddiaların kaynağı ve gerçekliği konusunda biraz daha titiz davranmalarınıdır.

Bizce tartışılması gereken nokta bu hezeyanların kendisi değil, nasıl olup da kabul görebildiğidir. Burada karşımıza üçüncü bir siyaset tarzı çıkmaktadır. Bu hezeyanlar sahipleri tarafından dile getirilmekle kalsaydı, bu kadar yaygınlaşmayabilir, ilgi görmeyebilirdi. Bunların muteber hale gelmesini sağlayanlar, yaygın kanaatin aksine milliyetçiler değildir. Bölgede “ılımlı” kimlikleriyle bilinen bazı kişiler kendi çıkarlarının zarar görebileceği ya da bu işin faturasının kendilerine kesilebileceği vehmiyle bu hezeyanları ciddiye almıştır. Kendilerinin bu işlerle bir alakası olmadığını ve bunları emperyalizmin oyunları olarak gördüklerini milliyetçi görüşteki ahbablarına anlatırken, bu sebebi malum ithamlara meşruiyet kazandırdılar. Hatta, yöreden bazı arkadaşlarımızın bulunduğu bir kahve sohbetinde, bu dillerde türkü söylememizde bir sakınca görmemekle birlikte mevcut konjonktürde emperyalizmin oyunlarına alet olmamak için bazı yerlerde bundan kaçınmamız gerektiği yönünde bir uyarı dahi gönderdiler. 2002 yılında bir yaylada tanışıp sohbet ve horon ettiğimiz milliyetçi bir tanıdığımız bu iddialara nasıl olup da inanıldığını sordüğümüzde aldığımız cevap şu oldu: “İlmliler bile böyle dedikten sonra, ‘Bu işin içinde bir iş var’ dedik; ne bileyim siz olduğunuzu...” Propagandanın kısır döngüsü ve üç farklı siyaset tarzının tuhaf macerası, bizim bildiğimiz kadarıyla, bu şekilde yaşanmıştır.

Son olarak, bir olgunun daha altını çizmek gerekiyor. Öncesindeki bu kadar tartışmaya rağmen festival başladıktan sonra, en azından bizim açımızdan, ciddi bir sorun yaşanmamıştır. Bunun nedeni, yörede yaşayanların büyük bölümünün, tüm bu propagandaya rağmen sağduyulu davranmasıdır. Farklı siyasi görüşlerden kişilerin, bu propagandanın daha ciddi sorunlara yol açmaması için çaba harcadığını, Grup Helesa’ya dair asılsız iddialar konusunda bizden özür dilediğini ve bu asılsız gerilimin yok yere tırmandırılmaması için konser yerinin değiştirilmesi konusunda sergilenen makul tavrı takdirle karşıladıklarını da belirtmemiz gerekiyor.

Festivalin ardından, internet erişimi bir yana, cep telefonu iletişiminin dahi zor sağlandığı bir köyde derleme çalışmasında bulunduğumuzdan, bu yazıyı festivale dair değerlendirmeleri okuma fırsatı bulamadan gönderiyoruz.

Umarız, bu olaylar genel geçer ezberlerle geçiştirilmek yerine, tüm muhatapları açısından sağlıklı bir yeniden değerlendirme ve özeleştirisi sürecine vesile olur.